

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงาน
งานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ประชากร
กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดัง
รายละเอียดดังนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
และศึกษาสภาพการปฏิบัติงานจริง

2) กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

3) กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5) การสร้างเครื่องมือ

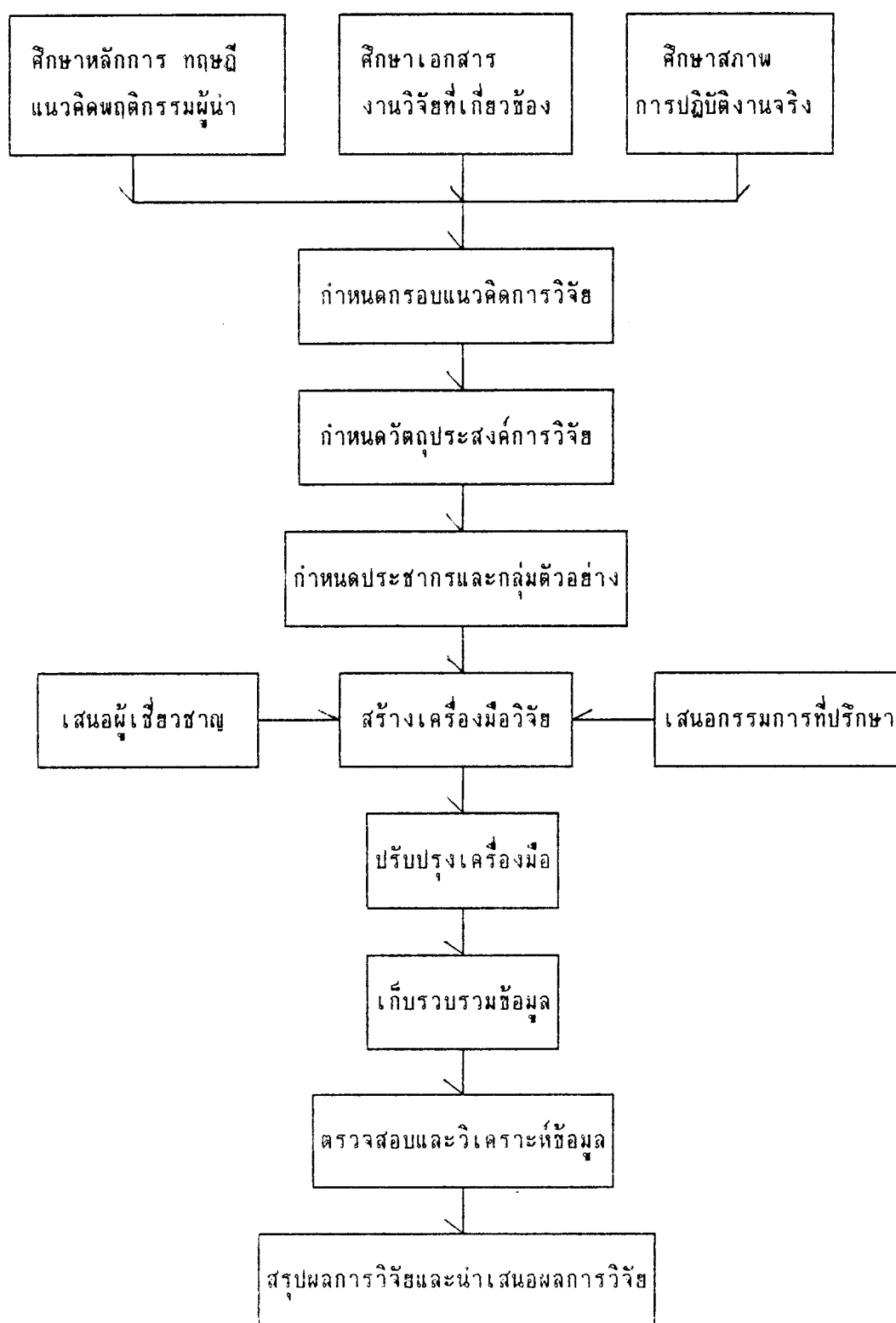
6) การทดลองและปรับปรุงเครื่องมือ

7) การเก็บรวบรวมข้อมูล

8) การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

9) สรุปผลและการนำเสนอผลการวิจัย

สรุป ขั้นตอนการวิจัยดังแสดงในแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

- (1) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน
- (2) กลุ่มข้าราชการครู สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่ สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 1,006 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

(1) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 90 คน (มีโรงเรียนภายในสังกัด จำนวน 90 โรงเรียน)

(2) กลุ่มข้าราชการครู กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่ 90 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย

รายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มโรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง				รวม
	โรงเรียน ประชากร				
			ผู้บริหาร	ข้าราชการครู	
1. เมืองไผ่	8	170	8	24	32
2. เจ้าปู่	8	115	8	24	32
3. เปือยาหญ่	10	88	10	30	40
4. เมืองเพี้ย	9	88	9	27	36
5. มิตรภาพ	8	86	8	24	32
6. ลานป่าบอ	9	98	9	27	36
7. แคนเหนือ	9	89	9	27	36
8. หัน	8	85	8	24	32
9. หนองไฮสมบูรณ์	6	64	6	18	24
10. แสด	7	57	7	21	28
11. โกกสำราญ	8	66	8	24	32
	90	1,006	90	270	360

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น (10 มิถุนายน 2537)

หมายเหตุ : ไม่นับรวมโรงเรียนสาขาซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียนคนเดียวกันกับโรงเรียนเดิม

จำนวน 2 โรงเรียน

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ มีรายละเอียดดังนี้

1) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยดัดแปลงแบบสอบถามพฤติกรรมพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (THE FUNDAMENTAL INTERPERSONAL RELATIONSHIP ORIENTATION BEHAVIOR) ของ Schutz ฉบับฟิโร-บี (FIRO-B) ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดย ฉันทินา คุปรัตน์. (2530:1-4)

2) ลักษณะของเครื่องมือ

(1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างและดัดแปลงขึ้น มี 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร ชุดที่ 2 สำหรับข้าราชการครู แต่ละชุดมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Checklist) ถามในเรื่อง เพศ วุฒิ อายุ ตำแหน่ง และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะพฤติกรรมผู้นำ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยวิธีดัดแปลงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (The Fundamental Interpersonal Relationship Orientation Behavior Questionnaire) ของ Schutz ฉบับ FIRO-B ฉบับแปลและเรียบเรียง โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทินา คุปรัตน์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบมีคำตอบเป็นทางเลือกตามระดับความถี่ 6 ระดับ คำถามมีทั้งสิ้น 54 ข้อ ตามลักษณะพฤติกรรม 6 ลักษณะ คือ

- 1) ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการร่วมประสานสัมพันธ์ 9 ข้อ
- 2) ลักษณะพฤติกรรมความต้องการในการร่วมประสานสัมพันธ์ 9 ข้อ
- 3) ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการควบคุม 9 ข้อ
- 4) ลักษณะพฤติกรรมความต้องการในการควบคุม 9 ข้อ
- 5) ลักษณะพฤติกรรมแสดงออกซึ่งความรักใคร่ผูกพัน 9 ข้อ
- 6) ลักษณะพฤติกรรมความต้องการความรักใคร่ผูกพัน 9 ข้อ

การเรียงลำดับข้อคำถามไม่ได้เรียงตามลำดับลักษณะพฤติกรรม แต่ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 มีข้อความ 16 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือกที่เป็นระดับความถี่ 6 ระดับ

- 1 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย
- 2 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยๆ
- 3 หมายถึง ปฏิบัติบ้างเป็นครั้งคราว
- 4 หมายถึง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง
- 5 หมายถึง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย
- 6 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ส่วนที่ 2 มีข้อความ 24 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือกที่เป็นระดับความถี่ 6 ระดับ

- 1 หมายถึง คนเกือบทุกคน
- 2 หมายถึง คนส่วนมาก
- 3 หมายถึง คนส่วนน้อย
- 4 หมายถึง คนบางคน
- 5 หมายถึง คนเพียง 1-2 คน
- 6 หมายถึง ไม่มีใครเลย

ส่วนที่ 3 มีข้อความ 14 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือกที่เป็นระดับความถี่ 6 ระดับ

- 1 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย
- 2 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยๆ
- 3 หมายถึง ปฏิบัติบ้างเป็นครั้งคราว
- 4 หมายถึง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง
- 5 หมายถึง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย
- 6 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

(2) เกณฑ์การให้คะแนน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามจำนวน 5 ข้อ ไม่ให้คะแนนเนื่องจากเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามจำนวน 54 ข้อ ให้คะแนนโดยยึดเกณฑ์ที่ใช้กับแบบสอบถามพฤติกรรมพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลฉบับภาษาอังกฤษของ Schutz ซึ่งกำหนดคะแนน

ไว้ข้อคำถามละ 1 คะแนน ข้อคำถามหนึ่งๆ จะได้คะแนนก็ต่อเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบที่เป็นระดับความถี่ตรงกับที่ระบุไว้ว่าเป็น "คำตอบที่ใช้ได้" ซึ่งคำถามแต่ละข้ออาจจะมีคำตอบที่ใช้ได้ไม่เท่ากัน บางคำถามมีคำตอบที่ใช้ได้เพียง 1 คำตอบ บางคำถามมีคำตอบที่ใช้ได้มากกว่า 1 คำตอบ ลักษณะพฤติกรรมแต่ละด้านมีคะแนนเต็ม 9 คะแนน มีรายละเอียดการแบ่งข้อคำถามแต่ลักษณะพฤติกรรมและคำตอบที่ใช้ได้ของแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

	I	C	A
E	1	2	3
W	4	5	6

แผนภูมิที่ 2 การแบ่งพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแต่ละด้าน

ช่องที่ 1 ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการร่วมประสานสัมพันธ์ (Expressed

Inclusion : EI)

ข้อคำถามที่	คำตอบหรือตัวเลือกที่ใช้ได้
1	1, 2, 3
3	1, 2, 3, 4
5	1, 2, 3, 4
7	1, 2, 3, 4
9	1, 2
11	1, 2
13	1, 2
15	1
16	1

ช่องที่ 2 ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการควบคุม (Expressed
Control : EC)

ข้อคำถามที่	คำตอบหรือตัวเลือกที่ใช้ได้
30	1,2,3
33	1,2,3
36	1,2
41	1,2,3,4
44	1,2,3
47	1,2,3
50	1,2
53	1,2
54	1,2

ช่องที่ 3 ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความรักใคร่ผูกพัน (Expressed
Affection : EA)

ข้อคำถามที่	คำตอบหรือตัวเลือกที่ใช้ได้
4	1,2
8	1,2
12	1,2
17	1,2
19	4,5,6
21	1,2
23	1,2
25	4,5,6
27	1,2

ช่องที่ 4 ลักษณะพฤติกรรมความต้องการในการร่วมประสานสัมพันธ์ (Wanted Inclusion : WI)

ข้อคำถามที่	คำตอบหรือตัวเลือกที่ใช้ได้
28	1, 2
31	1, 2
34	1, 2
37	1
39	1
42	1, 2
45	1, 2
48	1, 2
51	1, 2

ช่องที่ 5 ลักษณะพฤติกรรมความต้องการในการควบคุม (Wanted Control : WC)

ข้อคำถามที่	คำตอบหรือตัวเลือกที่ใช้ได้
2	1, 2, 3, 4
6	1, 2, 3, 4
10	1, 2, 3
14	1, 2, 3
18	1, 2, 3
20	1, 2, 3
22	1, 2, 3, 4
24	1, 2, 3
26	1, 2, 3

ช่องที่ 6 ลักษณะพฤติกรรมความต้องการความรักใคร่ผูกพัน (Wanted Affection : WA)

ข้อคำถามที่	คำตอบหรือตัวเลือกที่ใช้ได้
29	1,2
32	1,2
35	5,6
38	1,2
40	5,6
43	1
46	5,6
49	1,2
52	5,6

3.4 วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 1) ขออนุญาตและแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และออกหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ
- 2) นำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ไปถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากผู้บริหารที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในอำเภอและกิ่งอำเภอ
- 3) รวบรวมแบบสอบถามที่กรอกแล้วจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอแต่ละแห่งมาให้คะแนน
- 4) เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 2 มิถุนายน 2538 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2538 เป็นเวลา 28 วัน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการดังนี้

1) การตรวจหาหาคะแนน

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบคำถาม ตรวจวิเคราะห์ โดยหาความถี่ และร้อยละของแต่ละสถานภาพ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตรวจหาคะแนนตามเกณฑ์ที่ระบุแล้ว ซึ่งจะได้คะแนนลักษณะพฤติกรรม 6 ลักษณะ แต่ละลักษณะพฤติกรรมมีคะแนนเต็มลักษณะพฤติกรรมละ 9 คะแนน คือ

- พฤติกรรมการแสดงออกในการร่วมประสานสัมพันธ์
- พฤติกรรมความต้องการในการร่วมประสานสัมพันธ์
- พฤติกรรมการแสดงออกในการควบคุม
- พฤติกรรมความต้องการในการควบคุม
- พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความรักใคร่ผูกพัน
- พฤติกรรมความต้องการความรักใคร่ผูกพัน

2) การหาคะแนนเฉลี่ยของลักษณะพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) การจำแนกระดับลักษณะพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำแนกระดับลักษณะพฤติกรรมทั้ง 6 ด้าน โดยใช้เกณฑ์แบ่งระดับพฤติกรรมจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนพฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม
7 - 9	สูง
4 - 6	ปานกลาง
0 - 3	ต่ำ

หมายเหตุ คะแนนเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมด้านต่างๆ ถ้ามากกว่า 0.5 ให้ปัดเศษขึ้นเป็นจำนวนเต็ม